Skolinspektionen

Beslut
2016-11-03
Dnr 401-2015:6587

Tanum kommun
kommun@tanum.se

Tanumskolan, rektor
ulrika.bjornberg@tanum.se

Tillsynsbeslut för grundskolan

efter riktad tillsyn av utbildningen vid Tanumskolan för elever placerade på Hem för Vård eller Boende i Tanum kommun

Utbildningen vid Tanumskolan för elever placerade på HVB i Tanum kommun

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn under hösten 2016 av utbildningen i kommunala grundskolor för elever placerade på HVB[1]. Granskningen av Tanumskolan i Tanum kommun ingår i denna tillsyn. Tanumskolan besöktes den 21 september 2016. Därefter har kompletterande uppgifter lämnats, vilka inkom den 10 oktober 2016.

Syftet med den riktade tillsynen är att granska om elever placerade på HVB får sin rätt till utbildning i kommunala grundskolor tillgodosedd. För att uppfylla detta syfte utreder Skolinspektionen följande huvudfrågeställningar:

1) Blir eleverna mottagna i vistelsekommunens grundskolor, om eleverna inte ansökt om att få gå i en fristående grundskola?

2) Får eleverna en behovsanpassad utbildning i de kommunala grundskolor de blivit mottagna i?

Innan skolbesöket har telefonintervju med representanter för HVB genomförts. Även dokumentstudier har genomförts inför besöket. Vid skolbesöket har intervjuer genomförts med elever som är HVB-placerade. Samtliga av de berörda eleverna är nyanlända till Sverige. Intervjuer har också genomförts med lärare, elevhälsa, kommunal samordnare och med rektorn.

Fakta om Tanumskolan i Tanum kommun

Tanumskolan är en kommunal grundskola som ligger i Tanum kommun. Skolan bedriver utbildning inom årskurserna 3-9. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök går cirka 385 elever på Tanumskolan. På skolan finns elever som är placerade på HVB.

---

[1] Ett sådant hem för vård eller boende som avses i 6. kap 1 § socialtjänstlagen (2001:435).

Skolinspektionens beslut

Föreläggande att vidta åtgärder

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tanum kommun att senast den 31 januari 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisningen skickas till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Bedömningar

Av utredningen framgår inget annat än att HVB-placerade elever i Tanums kommun blir mottagna i kommunens grundskolor, om eleverna inte ansökt om att få gå i en fristående grundskola.

Skolinspektionen konstaterar dock att Tanumskolans HVB-placerade elever inte får en behovsanpassad utbildning, då Tanums kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I utbildningen tas hänsyn till elevernas olika behov. Eleverna ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. (1 kap. 4 § 2st och 3 kap. 3-12§§ skollagen, skolförordningen 5 kap. 4§)

Åtgärder som behöver vidtas

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Huvudmannen måste se till att omfattningen av studiehandledning på modersmålet motsvarar elevernas behov så att eleverna kan tillgodogöra sig utbildningen och utvecklas så långt som möjligt.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att alla elever på Tanumskolan inte får studiehandledning på modersmålet i tillräcklig omfattning för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Detta medför att eleverna inte till fullo får den behovsanpassade utbildning de har rätt till.

Av skollagen framgår att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning på modersmålet kan vara en extra anpassning eller särskilt stöd beroende på omfattning och

varaktighet. Eftersom det är en stödinsats bör skolan dokumentera denna stödinsats och följa upp dess effekt.

Samtliga av de intervjuade eleverna uppger att studiehandledaren som talar deras modersmål är på skolan för lite, studiehandledaren hinner inte hjälpa eleverna i tillräcklig utsträckning. De intervjuade eleverna uppger att de behöver mer stöd samt att de enbart kan få extrahjälp av studiehandledare vid ett schemalagt lektionstillfälle i veckan.

Detta bekräftas även av intervjuade lärare som uppger att studiehandledaren är på skolan i för liten omfattning för att täcka elevernas behov.

Enligt rektor finns studiehandledare anställda på deltid. Rektor uppger att det inte är tillräckligt för att eleverna ska få tillräcklig studiehandledning på sitt modersmål. Det finns ett stort behov av studiehandledning på modersmålet hos eleverna på skolan, men det finns inte mer personal att tillgå enligt rektor. Vidare uppger rektor att eleverna behöver mer tid med studiehandledare för att eleverna ska kunna få visa sina kunskaper på sitt starkaste språk under hela skoldagen.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Emma Steen
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om den riktade tillsynen av HVB-placerade elevers utbildning vid kommunala grundskolor.

Bilaga 2: Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder.

Bilaga 1
2016-11-03
Dnr 401-2015:6587

Allmänt om den riktade tillsynen av utbildningen vid kommunala grundskolor för elever placerade på HVB

Skolinspektionens riktade tillsyn

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

I den riktade tillsynen tittar Skolinspektionen på ett avgränsat område som undersöks på ett urval av exempelvis skolor eller verksamheter. Tillsynen fokuserar på regelefterlevnad. I det här fallet handlar den riktade tillsynen om den utbildning som elever som placerats vid ett hem för vård eller boende (HVB) får i kommunala grundskolor.

Hem för vård eller boende

Med HVB avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Olika HVB riktar sig till olika målgrupper och har olika inriktning. HVB kan bedrivas i enskild regi, eller i offentlig regi av en kommun, ett landsting eller staten. Placering vid ett HVB kan ske på frivillig väg enligt socialtjänstlagen (2001:453), eller med tvång enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.[2]

År 2015 förtydligades regelverket kring utbildning för elever placerade på HVB i och med att ändringar infördes i skollagen. Dessa ändringar syftar till att säkerställa att elever som vistas på HVB ska få undervisning inom skolväsendet. Det förtydligas att en elev som vistas på ett HVB har rätt att bli mottagen i en kommunal skola i vistelsekommunen.[3] Genom detta förtydligande klargörs att ett HVB inte ska kunna bedriva särskild undervisning för eleverna vid hemmet, vilket tidigare skollagsreglering öppnade upp tolkningsutrymme för.[4] För att bedriva undervisning på ett HVB krävs tillstånd från Skolinspektionen.

Skolpliktiga elever vid ett HVB ska vara inskriven vid en skolenhet. Elever som dessutom är asylsökande har rätt att få utbildning vid en kommunal grundskola. Elever som är placerade på HVB har rätt att gå i en kommunal skola i

---

[2] 3 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937); 1 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453); 1–2 och 12 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga; Prop. 2014/15:43, s. 15; Socialstyrelsen och Skolverket 2013, s. 23ff.
[3] Med vistelsekommun avses den kommun där HVB är beläget i och eleven följaktligen vistas i.
[4] Se exempelvis 10 kap. 25 § och 16 kap. 43 § skollagen, och prop. 2014/15:43.

vistelsekommunen. Eleven kan också välja att ansöka om att få gå i en fristående skola – i vistelsekommunen eller annan kommun. Huvudmannen för en sådan fristående skola kan antingen vara samma huvudman som driver HVB (ett HVB som drivs i enskild regi kan också ha beviljats tillstånd och ha ett godkännande att vara huvudman för elevens utbildning), eller annan enskild huvudman. Avgörande är att den undervisande personalen ska vara anställd av huvudmannen.

Tillsynens genomförande

I denna tillsyn ingår 20 skolhuvudmän. Tillsynen riktas mot kommunala grundskolor där det går elever som är placerade vid ett hem för vård eller boende i den kommun som ingår i urvalet. I tillsynen intervjuar Skolinspektionen företrädare för HVB-hemmen, skolornas rektorer, lärare och annan personal som företrädare för elevhälsan samt utvalda elever. Skolinspektionen tar även del av dokumentation som skolan skickat in.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den tillsynade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens tillsyn utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla utvalda huvudmän får ett tillsynsbeslut för de skolor som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan fler besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den riktade tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion sen Riktad tillsyn.